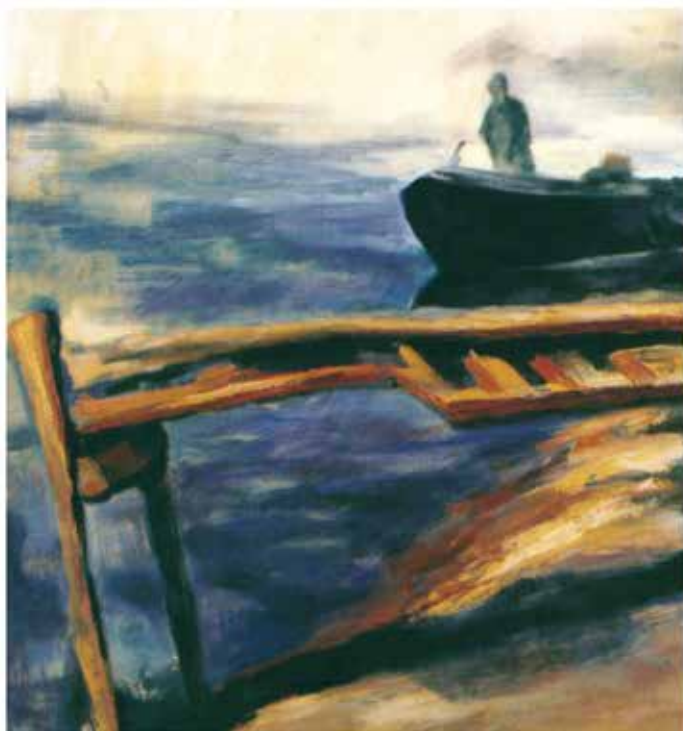

AHMET CEMAL

KIYIDA
YAŞAMAK

ROMAN

❤
CAN

3.
BASKI

AHMET CEMAL
KIYIDA
YAŞAMAK

© 2004, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2004

3. basım: Ağustos 2017, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-0167-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750701672

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

AHMET CEMAL
KIYIDA
YAŞAMAK

ROMAN

Ahmet Cemal'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Dokunmak, 1999

Şeref Bey Artık Burada Yaşamıyor, 1999

Sanat Üzerine Denemeler, 2000

Bizi Yaşatanlar ve Öldürenler, 2002

İnsana Dönmek, 2002

Oynamak Varken, 2002

Giderayak, 2004

Lanetlenmiş Ağustosböcekleri, 2012

Önce Şairleri Yaktılar, 2014

AHMET CEMAL, 1942'de doğdu. St. Georg Avusturya Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede bir süre asistanlık yaptı. İstanbul'daki Avusturya Kültür Ataşeliği'nde çalıştı. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde çeviri dersleri verdi. *Yeni Ufuklar*, *Varlık*, *YAZKO Edebiyat*, *Gergedan*, *Argos* ve *Milliyet Sanat* dergilerinde yazdı. 1980'de Mustafa Kemal Ağaoğlu tarafından kurulan Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim Kooperatifi'nde (YAZKO) genel yayın koordinatörü olarak çalıştı. Aynı yerde *YAZKO Çeviri Dergisi*'ni kurdu ve yönetti. Anadolu Üniversitesi'nde 19 yıl süreyle, lisans, lisansüstü ve doktora eğitimi düzeyinde olmak üzere, İletişim Bilimleri Fakültesin'de Sanat Tarihi, Estetik, Kültür Tarihi, Metin Yazımı ve Metin Çözümleme, Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Temel Sanat Kavramları, Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nde de Dünya Tiyatro Tarihi, Çağdaş Tiyatro, Tiyatro Edebiyatı ve Tiyatro Estetiği derslerini verdi. İstanbul ve Mimar Sinan üniversitelerinin tiyatro bölümlerinde Dünya Tiyatro Tarihi ve Tiyatro Edebiyatı derslerini üstlendi. Bahçeşehir Üniversitesi'nde beş yıl boyunca Antikçağ'dan Günümüze Eleştirel Düşüncenin Tarihi, Edebiyat ve Eleştirel Düşünce ve Estetik ve Temel Sanat Kavramları derslerini verdi. Ingeborg Bachmann, Walter Benjamin, Bertolt Brecht, Hermann Broch, Elias Canetti, Paul Celan, Ernst Fischer, E.H. Gombrich, Goethe, Friedrich Hölderlin, Franz Kafka, Heinrich v. Kleist, Georg Lukács, Robert Musil, Friedrich Nietzsche, E.M. Remarque, Novalis, R. M. Rilke, Anna Seghers, Manès Sperber, Georg Trakl ve Stefan Zweig'in çeşitli eser-

lerini Türkçeye çevirdi. Deneme ve makaleleri *Yaşamdan Çevirdiklerim*, *Odak Noktasında Yaşananlar*, *Şeref Bey Artık Burada Yaşamıyor*, *Bizi Yaşayanlar* ve *Öldürenler*, *Aradığımız Tiyatro*, *Oynamak Varken*, *Sanat Üzerine Denemeler*, *Okuyan Gençliğe Mektuplar*, *İnsana Dönmek*, *Giderayak*, *Lanetlenmiş Ağustosböcekleri* ve *Önce Şairleri Yaktılar* başlığıyla kitaplaştı. *Şiirleri Geçmiş Bir Dua Kitabından* adıyla yayımlandı. *Kıyıda Yaşamak* başlıklı bir romanı ve *Dokunmak* başlıklı bir hikâye kitabı var. 1988 yılında Türk kültürüne yaptığı hizmetler nedeniyle Anadolu Üniversitesi Senatosu tarafından kendisine fahri doktora unvanı verildi. 2010 yılında Avusturya Cumhurbaşkanı tarafından Avusturya Federal Cumhuriyeti Altın Liyakat Nişanı'na layık görüldü. Aynı yıl, Türkiye Cumhuriyeti ve Federal Almanya Cumhuriyeti tarafından ilk kez düzenlenen Tarabya Çeviri Ödülleri çerçevesinde, Almandan Türkçeye çeviri alanında büyük ödülü aldı. *Lanetlenmiş Ağustosböcekleri* başlıklı deneme kitabıyla 2012 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından verilen Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Aynı yıl Dil Derneği tarafından kendisine Türk Dil Kurumu'nun 80. kuruluş yıldönümü nedeniyle ve Türk diline katkılarında ötürü Onur Ödülü verildi. 2013 yılında TÜYAP tarafından on sekizincisi düzenlenen İzmir Kitap Fuarı'nın Onur Yazarı seçildi. 2014 yılında ise Hermann Broch'tan yaptığı *Vergilius'un Ölümü* başlıklı roman çevirisiyle Avusturya Devlet Çeviri Ödülü'ne layık görüldü. 2017'de İstanbul'da öldü.

“Bulutlardan yapılma ilençli bir saray,
içinde sürüklendiğimiz...
Belki kaç cennetten geçmiştizdir
böyle donuk gözlerle, kim bilir?
Bizler, zaman sürgünleri,
topraklarından kovulmuş, bizler,
yersiz yurtsuz gece uçucuları.”

Ingeborg Bachmann,
“İnsansız” adlı şiirden

I

Sen bana hep başka birini hatırlatıyorsun.
O artık hiçbir zaman dönmeyecek olan birini.
Rüzgârlı iklimlerde hırçın saçların dağınıktı ve sende-
den sonraya uçuyordu.
Sonra bir kere daha döndün; ama o, seni son görüşüm oldu.
Ve o seni son gördüğümde, ikimiz de ağlıyorduk.
Nedense seni hep ağlarken hatırlıyorum.
Ne zamandır hep sensizliğe yol alan kendimi de.

Sahi, kendimi unutalı ne kadar oldu dersin?
Yok olduğumu düşüneli, aslında yok olanın zaten hiç olmayan bir şey olduğunu unutalı, ne kadar oldu? Ya da, zamanı unutalı?
Her gün biraz daha giden sen, neredesin şimdi?
Kimlerlesin?
Duruyor mu hayallerin?
Yaşamaktan yorgun düştüğün oluyor mu?
Senin zamanın nasıl ilerliyor?
“Kim” oldun? Bir kimliğin var mı? Yoksa hâlâ tırmanıyor musun?
Kendine ulaşabilme umudun var mı?

Rastladın mı hiç bendeki sen'e, ya da onu gördüğünü sandığın oldu mu?

Karanlığında bana da yer ayırdın mı gittikten sonra?

Suluk sabahlarda kafanı yabancı camlara dayayıp beni hiç hatırladın mı?

İçindeki sen'e giderken, ben'de mola verdiğin oldu mu?

Yoksa hep bir yerlere mi takılıp kaldın?

“Onlar” nasıl? Yani seni benim gibi sevmeyi dene-yen... ama eminim ki sevememiş onlar?

Hiç yoklardı düşlerimizde. Olmaları da düşünülemezdi.

Sonra, sen gittin.

Biliyor musun, burada yaşadıklarımız, artık bana bir öykü gibi gelmeye başladı. Zaten günün birinde, eminim o iki günün öyküsünü yazacağıma.

Bundan sonra bir geleceğimiz olamasa bile, geriye bir öykü kalacak ya! Bu da epey bir şeydir. Çünkü bazen yıllarca yaşananlardan bile bir öykü çıkmaz. Oysa bizim, iki gecelik bir sonsuzluk kadar sürmüş bir öykümüz olacak.

Serge Lama çalarken, ayakta, bana dans edercesine sımsıkı sarılışın bile başlı başına bir öykü olabilir.

Şanslı sayılırız!

Bundan böyle bir geleceğimiz olmayacak olsa bile –ki ben, geleceğe ilke olarak umutsuz bakmam– koşullar ne denli elverişsiz olursa olsun!

Şimdi hepsi bir düş gibi.

Gerçekten yaşadık mı onları biz?

Ingeborg Bachmann'dan çevirdiğim nefis bir radyo oyunu vardı. Bir adam, vitrininden ne dükkânı olduğunu anlayamadığı bir dükkâna girer ve tezgâhtaki yaşlı adama ne satıldığını sorar. “Biz düş satarız,” der adam. Müş-

teri ilgilenir. Adam ona üç düş gösterir. Müşteri, en sonuncusunu ve en güzelini beğenir. O düşte kendisini görmektedir: Gerçek yaşamda, ilişkilerini doğru dürüst yaşayamayan biridir. Ama gördüğü düşte, başta kendi kişiliği olmak üzere, her yaşadığının ahlakını savunmakta kararlı biri olup çıkmıştır.

Beğendiği düşün fiyatını sorar.

Satıcı, “Yaşamınızın birkaç yılı...” der.

“Anlamadım!” der müşteri. “Parayla değil mi?”

“Hayır. Biz düşlerimizi, müşterilerimizin hayatlarının bir bölümü karşılığında satarız!”

“Peki, şu birkaç yıl – biraz pahalı değil mi?”

“Hayır. Biz de öyle düşler var ki, karşılığında bütün bir hayatı da isteriz...”

Müşteri, düşü almadan dükkândan çıkar ve eski yaşamına döner.

Düşlerine layık olmayı göze alamamıştır.

Peki bizim düşümüz var mıydı sence?

Varsa, neydi?

Ya da taraflardan birinin, karşılığında bir bedel ödemeyeceği, buna rağmen var olabileceği düşünülmüş bir düş mü?

Hep bir başka ilişkinin kaçamağı, ondan arta kalacak zamanların ve duyguların bir sadakası olarak yaşamaya mahkûm bir ilişki mi?

Bence böylesi, çok haksız olurdu, çünkü kendisi savunulmadığı için, ona layık olunamadığı için, sonuçta ilişki –niteliği ne olursa olsun– ayakta kalamazdı...

Hangi onurlu ilişki, sadakayla yaşamaya razı olabilir?

Dostluk mu?

“Belki dost olabiliriz...” demiştin.

Yani aşktan daha kolay olacağı için herhalde.

Ama yanıliyordun, sevgilim.

Her aşk bir fırtınadır ve hiçbir fırtına sürekli değildir.

Ömür boyu sürecek dostluklar ise çok daha fazla özen ister.

Dostluğun ahlakı, bir noktada aşkın ahlakından çok daha çetin cevizdir. Çünkü aşkta, aslında hayallerinde yarattığın insanı severken, dostuna sırf o nasılsa öyle olduğu için bağlanırsın.

Bir yabancı yazarın, dostluk hakkında çok sevdiğim bir sözü var: “İnsanlar hazır aşıtlar, her şeyin –aşk da dahil– hazırını kullanıyorlar.. Ama dostluğun hazırı olmadığı için, dostluk ancak iki insanın yaratması sonucu oluşabileceği için, dostsuz yaşıyorlar..”

Evet, dostluk demiştin.

Belki olabilirdi, sevgilim.

Ama o dostlukta, ben seni dostum bilerek, dostum olduğun için sana ihtiyaç duyduğumda günün birinde ve, “Gel, hemen gel...” dediğimde, “Ben dostuma koşuyorum, çünkü ihtiyacı var...” sözünün dürüstlüğüyle mi gelecektin; beni saklayarak, bir kaçamak gibi mi gelecektin; yoksa izin verilmediği için, ya da kime gittiğin ortaya çıkar korkusuyla, hiç mi gelmeyecektin?

Bunların yanıtını sen vermeden, neyi ne kadar yaşayabiliriz ki!

Ve ben, yaşamım boyunca hiç sadaka kabul etmedim!

“Ne var ki bunda?” diyeceksin belki de şimdi.

Gidilebilir de.

Sevmek bir kendini kandırmacaya dönüştüğünde, bu uzun zincirden kopmanın da zamanı gelebilir.

Artık alıcısı çıkmayan sevgi yükleri ortada kaldığında, göç zamanıdır.

Gidilebilir.

Ne var ki bunda, öyle değil mi?

Oysa çok şey vardı!

Günlük bir cinayet vardı.

Günlük yaşamın, ceza yasalarında yer almayan cinayetlerinden biri.

Sıradan, alışılmış, alışıldığı için de suçluların genellikle cinayet diye algılamadıkları.

Aldırmamak vardı.

Başkaları dışarıda acımasızca sevişiyorlardı.

Ama senin bana uzanan ellerinin sıcaklığını bir boşluk kesmişti.

Öylece geçip gitmiş olmak vardı. Sorumsuz yaşamak, acımasızca öldürmek vardı.

Hep öldürülmem, bir türlü öldüremediğim için miydi?

Oysa söyle, zaten geçip gitmekte değil miydi hep, yaşamak dediğin?

Söyle, neleri tutabildin ki elinde bunca acımasızlığın sonunda?

Evet, söyle, neleri sanki sonradan kaldılar gibi tutabildin ellerinde?

Değerli bulduğun ve sonraki tüm yılların gündüz düşleriyle lavantaladığın anılarını, onca saklayışın ardından, ansızın bir akşam kızılığında koklayarak diriltebildiğin oldu mu hiç?

Evet, düşün!

Kim bilir kaç mevsimle yaşlanmış tek bir aşkı, ne zaman dile getirdiğini artık çoktan unuttuğun bir kehanet gibi, ya da kendi kendine müjdelediğin topraklara

adım atarcasına, yeniden çılgınca yaşayabildiğin, en son ne zamandı?

Evet, zaten geçip gitmekte değil miydi her şey, söyle!

Yaşadıklarım dediğin, ânında ve hoyratça tüketilmişlerin arkasından tutulan bir matemi yıllar boyunca görmezlikten gelmek değil miydi?

Bu yüzden şimdi, belki de dünyanın en uzun sürmüş cinayetiyle ölüyorum.

Bu yönümle hep bir yaşama acemisi olarak kaldım. Sevgim, hep en olmadık yerlerde yaşanan bir tutku oldu. Böyle yapmakta hep direndim.

Ne uslanabildim, ne de evcilleşebildim!

Bu yüzden, bazen fazla geldim diye bırakıldım.

Bir yerlerden kovulduğum da oldu.

Bir yerlerde artık istenmediğim söylendi.

Dışlandım.

Suçlanıp yargıldım.

Hepsi de tutkunun bedeliydi.

Şimdi dönüp baktığımda, geçmişte tutkum yüzünden kovulduğum her yerden sessizce uzaklaştığımı, ama giderken, onca kovuluşa karşın, bir yerlere yine de sevgi parçacıkları saklamış olduğumu anımsıyorum.

Kim bilir, belki de bulan olmuştur bazılarını.

Sahi, senin ayağın hiç takılmadı mı o kırıntılara?

Takılmış olmalı, çünkü bir şeyleri hep geride bırakmıştık.

Yaşayamadıklarımızı.

Nedir diye dönüp bakmaya cesaret edemediklerimizi.

Onları ilkyaz ikindilerinde peş peşe yalnızlığa saldı.

Çok yönlü edebiyatçı
Ahmet Cemal, kültür
hayatımıza unutulmaz
katkılar yapmıştır.

Kadının duraklamış eli, yolunu sürdürecektir. Alnına düşmüş iki tutam saç geriye itilecek, yatırılacak. Ve kadın, aynaya, elli uzun yılın yüzüne çizmiş olduğu haritaya baktığında, o güne kadar hiç gitmediği ülkelerin yolunu bulacak. Bir sabah yeli geceliğinin içine süzülüp bedeninin daha yeni sürülmüş topraklarına can katacak. Sonra, odanın içinde direnen yaşama inat, dışarıdan silah sesleri duyulacak. (...) Silah sesleri sıklaşacak. Merdivenlerden çıkanların ayak sesleri duyulacak. Adam da artık doğrulmuş olacak yatakta. Elini konsoldaki tabancaya uzatacak.

Kıyıda Yaşamak, sevgilere ihanetlerin ödüllendirildiği bir ortamda, yaşadığı kentte sevdikleri tarafından öldürülen birinin hikâyesi. Öldürülüşünü izlemektedir, kıyıdadır. Her şeyi görür. Büyük kentlerin kül rengi yalnızlığı içinde, başını kül rengi bir ölüm için kaldırdığında yanında kimsenin olmayacağını bilmektedir. Yine de, yaklaşan gölgelerden korkmaz; artık görünmez adamdır çünkü. Yersiz yurtsuz bir gece uçucusudur.

Kapak resmi: HALE İŞİK, "Kıyıda Yaklaşan Adam"

ISBN 978-975-07-0167-2

9 789750 701672